

Barn- och utbildningsnämnden

Jacob Holm
Utvecklingsledare

Nämndinitiativ gällande presentation av fakta i Barn- och utbildningsnämnden (SD)

Dnr BUN24/49

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden lämnar nämndinitiativet utan åtgärd.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande – nämndinitiativ gällande presentation av fakta i Barn- och utbildningsnämnden, 2024-06-11

Nämndinitiativ, 2024-04-23

Ärendet

Sverigedemokraterna har i barn- och utbildningsnämnden väckt ett ärende genom ett nämndinitiativ. Nämndinitiativet innehåller ett antal förslag till beslut i nämnden.

Att arbeta med skolverksamhet är komplext, utmanande och väldigt roligt. Det innebär att hela tiden försöka navigera mellan statlig och kommunal styrning, olika mål på olika nivåer och mer eller mindre tydliga krav och uppdrag. Går vi åt rätt håll? Gör vi rätt saker? Det är det vi hela tiden försöker få fatt i på olika sätt, för att verksamheten ska gå åt rätt håll, så att eleverna ska få det bästa vi kan ge dem och så att vi använder resurserna rätt och effektivt.

Förvaltningen behöver därför hela tiden arbeta med att försöka skickliggöra våra förtroendevalda genom att på olika sätt informera kring hur verksamheten förhåller sig till uppställda mål med hjälp av olika underlag, information och fakta så att nämnden kan ta bra beslut som gynnar kärnverksamheten. För att kunna uppnå detta tror förvaltningen att, som nämndinitiativet lyfter, systemet och de demokratiska principerna bör bygga på ömsesidig respekt för varandras komplexa roller och förutsätter en bra dialog som är öppen för funderingar, frågor, önskemål och feedback från förtroendevalda till förvaltning.

Idag använder förvaltningen olika system och processer där data hämtas ifrån, till exempel är de ekonomiska presentationerna kammungemensamma och arbetas fram tillsammans med ekonomiavdelningen. Andra data hämtas från vårt gemensamma offentliga system Kolada (SKR) och från Skolverkets eller Skolinspektionens enkäter och statistik. Vi utför även många egna undersökningar, till exempel gällande trygghet och undervisning eller samlar in data från våra skolor och förskolor baserat på arbetet som utförs i

verksamheterna. Med hjälp av reflektion från de som har djup förståelse för arbetsättets effekt på resultat som till exempel lärare, skolledning och inte minst elever- som i många fall är den viktigaste källan till information- försöker vi få syn på vad som gör skillnad för verksamheten och eleverna. Dock är inte allt i skolans värld direkt mätbart. Det är viktigt att ha i åtanke att utbildning är en komplex verksamhet vars kvalitet inte alltid går att utvärdera med endast siffror. Till exempel kan det breda demokratiska uppdraget som skolan har riskera att hamna i skymundan när utvärdering av skolans kvalitet fokuserar för mycket på siffror. Mycket handlar om det systematiska kvalitetsarbetet som görs i våra verksamheter. Vad händer där och vad ser vi att det ger för effekt? Vad tror vi är viktigt för det som är viktigt?

Allt detta försöker vi visa för nämnden i våra informationsärenden – att ge glimtar av verksamheten för att öppna möjligheter att ställa nyfikna frågor, ge feedback eller ifrågasätta det som sker. I beslutsärenden försöker vi tydligt och faktabaserat visa på ett sakligt underlag för nämnden att ta ställning till. Förvaltningens ambition är och har över tid alltid varit att leverera så transparenta och sakliga underlag som möjligt, efter tillgängliga förutsättningar och resurser. Om detta inte upplevs som tillräckligt, tar vi alltid gärna emot konstruktiv feedback eller önskemål på hur vi kan utveckla detta.

Förvaltningens kommentarer gällande nämndinitiativets förslag till beslut

- *Att förvaltningen väljer diagram lämpade för valda mått och undviker cirkeldiagram*

Det finns alltid anledning att fundera över vilka diagram som bäst illustrerar det man vill säga och förevisa. Förvaltningen och ekonomienheten använder sig av olika typer av diagram för att illustrera data och olika resultat och det finns möjlighet att utveckla arbetet. Val av skilda diagram och presentationsformer kan vara tycke och smak medan i vissa ärenden lämpar sig en viss diagramtyp eller redovisningsform bättre än en annan.

- *Att förvaltningen använder fler mätpunkter, minst 3 år eller 7 mätpunkter*

Det gör vi i olika sammanhang. När så är lämpligt och möjligt och syftet är att påvisa trender där möjlighet finns att dra slutsatser försöker vi göra det. Vid redovisning av så kallade kunskapskrav brukar förvaltningen i normalfallet redovisa resultat över minst tre år. Det är först då som det brukar anses möjligt att påvisa någon form av trend. Ibland kan det emellertid inte göras när data inte finns tillgängligt, vilket till exempel var fallet med resultat från nationella prov under pandemin.

- *Att förvaltningen jämför sig med liknande och närliggande kommuner*

Förvaltningen ser positivt på att göra jämförelser med till exempel liknande kommuner. Jämförelser mellan till exempel skolor och andra kommuner kan skapa en medvetenhet i organisationen samt utgöra underlag för diskussioner. Genom att jämföra oss med andra kommuner kan vi till exempel se skillnader i meritvärden, skillnader i slutbetyg i enskilda ämnen efter årskurs 9 och genomströmning i gymnasieskolan. Samtidigt måste jämförelser göras med försiktighet när slutsatser ska dras och eventuella skillnader bedömas. Vid en jämförelse kan det till exempel visa sig att Ekerö har ett bättre eller sämre meritvärde än andra kommuner. Dock kan dessa skillnader i resultat vara orsakade av faktorer som en

enskild kommun inte kan påverka, till exempel olika socioekonomiska faktorer. I stället kan det ibland var mer effektivt att jämföra med oss själva för att kunna peka på framgångsfaktorer.

- *Att förvaltningen jämför sig med ledande organisationer, inte bara förskola och skola*
Vi kan alltid utveckla möjligheten att jämföra oss med andra. Samtidigt är det som påtalats alltid svårt att dra slutsatser om orsak och verkan om organisationerna skiljer sig mycket åt eller har olika mål.

- *Att förvaltningen jämför mått mot tydliga och realistiska mål*
Målen sätts av Barn- och utbildningsnämnden samt de statliga styrdokumenterna, men här kan man fortsätta arbetet med att utveckla mått och indikatorer framöver.

- *Att förvaltningen har en tydlig story, vad vill man berätta med sin presentation*
Det tar vi med oss och försöker förbättra.

Förvaltningens kommentarer med anledning av nämndinitiativets slutsatser

(Slutsats och mål med nämndinitiativet är krav på kvalitet och hur data redovisas i förvaltningen. Det behövs en process där fakta måste upp på bordet så olika sidors partiskhet tvingas bli ämne för diskussion, när viktiga beslut ska fattas och därmed en hygienfaktor för en organisation som vill fatta kloka beslut.)

Hur samarbetet och rollfördelningen ska se ut mellan ledande politiker och tjänstemän är inte formellt reglerat i kommunlagen utan att det är upp till varje kommun att göra denna rollbestämning. SKR¹ skriver till exempel att ansvarsfördelningen mellan den politiska nivån och tjänstemannanivån inte är reglerad alls i kommunallagen. Den betraktas som en samarbetsfråga av intern karaktär. Det finns en klassisk föreställning om att politiker ägnar sig åt vad-frågorna och tjänstemännen åt hur-frågorna. Detta må vara sant men i realiteten är kanske gränsen för vad och hur inte knivskarp, och behöver kanske inte alltid vara det i en organisation där samarbetet fungerar väl.

Förvaltningens ambition är, som ovan nämnts, att hela tiden presentera fakta och väl underbyggda underlag till den politiska nämnden i samband med ärenden där beslut ska fattas eller där syftet är att informera om förvaltningens arbete och dess verksamhet. Till exempel så eftersträvar vi, så långt som möjligt, att redovisa förväntade konsekvenser av ett beslut för att beslutsfattarna ska ha ett brett och sakligt underlag inför beslut. För oss som professionella tjänstemän är detta avgörande och en grundbult i den demokratiska processen i kommunen. Det är tjänstemännens roll att presentera kvalitativa underlag inför beslut, utöver att sedan verkställa dessa beslut på bästa sätt.

Om det framkommer att det finns möjlighet att utveckla underlag och redovisningar är det en del av den demokratiska dialogen mellan beslutsfattare och tjänstemän.

¹ <https://skr.se/download/18.45167e4317e2b341b24bb500/1642783268180/7164-812-9.pdf>

Framöver finns det säkert möjlighet att se över data och jämförelsetal mer adekvat, då vi får ett nytt system för personaldata och ekonomi, där vi tror att vi kan få ut mer lättillgängliga data. Kommunen har på övergripande nivå även initierat en ny budgetprocess där det kan bli tydligare underlag i vissa delar.

Vi vill även återigen förtydliga att vi gärna tar emot önskemål och feedback på underlag och presentationer, och man är alltid välkommen att ställa frågor eller boka ett möte med ordförande eller förvaltningschef om man undrar något eller vill ha fördjupning inom en fråga.

Beslutet expedieras till

Barn- och utbildningsförvaltningen

Elin Elfqvist
Förvaltningschef

Anna Maria Svensson
Stabschef